

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัย เรื่อง การพัฒนารูปแบบรายการพอดคาสต์เพื่อการเรียนรู้ สำหรับการศึกษาระดับอุดมศึกษาของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช โดยผู้วิจัยขอเสนอสรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ตามลำดับดังนี้

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อสำรวจความต้องการและความพร้อมของนักศึกษาทางไกลในการรับฟังรูปแบบรายการพอดคาสต์เพื่อการเรียนรู้ สำหรับการศึกษาระดับอุดมศึกษา
2. เพื่อสอบถามความคิดเห็นและความพร้อมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้บริหาร คณาจารย์ และเจ้าหน้าที่ ในการผลิตและพัฒนาพอดคาสต์ และความพร้อมในการใช้รูปแบบรายการพอดคาสต์เพื่อการเรียนรู้ สำหรับการศึกษาระดับอุดมศึกษา
3. เพื่อพัฒนารูปแบบรายการพอดคาสต์เพื่อการเรียนรู้ สำหรับการศึกษาระดับอุดมศึกษา ของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

ขอบเขตและวิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้แบ่งการดำเนินงานออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สำรวจความต้องการและความพร้อมของนักศึกษาทางไกลในการรับฟังรูปแบบรายการพอดคาสต์เพื่อการเรียนรู้ สำหรับการศึกษาระดับอุดมศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการสำรวจความต้องการและความพร้อมในการรับฟังรูปแบบรายการพอดคาสต์สำหรับการศึกษาระดับอุดมศึกษา ได้แก่ นักศึกษาในระบบการศึกษาระดับปริญญาตรีและบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชที่สมัครใจ จำนวน 612 คน เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสำรวจความต้องการและความพร้อมในการรับฟังรูปแบบรายการพอดคาสต์เพื่อการเรียนรู้ สำหรับการศึกษาระดับอุดมศึกษา การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลส่วนตัว โดยการแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ วิเคราะห์ข้อมูลความต้องการและความพร้อมในการรับฟังรูปแบบรายการพอดคาสต์เพื่อการเรียนรู้สำหรับการศึกษาระดับอุดมศึกษา ดำเนินการให้คะแนนตามเกณฑ์ค่าเฉลี่ย และการใช้สถิติอ้างอิงเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่าง ส่วนข้อมูลความคิดเห็นและข้อเสนอแนะทำการวิเคราะห์เนื้อหาแล้วทำการแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละเสนอเป็นความเรียงจากข้อที่มีคะแนนมากไปหาน้อย

ตอนที่ 2 สอบถามความคิดเห็นของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการผลิตและพัฒนารายการพอดคาสต์ และการใช้รูปแบบรายการพอดคาสต์เพื่อการเรียนรู้ สำหรับการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการสัมภาษณ์ในการผลิตและพัฒนารายการพอดคาสต์ และการใช้รูปแบบรายการพอดคาสต์เพื่อการเรียนรู้ สำหรับการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ได้แก่ ผู้บริหาร อาจารย์ และเจ้าหน้าที่ จำนวนทั้งสิ้น 25 คน โดยวิธีการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Selection) และสมัครใจ โดยพิจารณาจากคุณสมบัติ เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้บริหาร อาจารย์ และเจ้าหน้าที่ ในการผลิตและพัฒนารายการพอดคาสต์ และการใช้รูปแบบรายการพอดคาสต์เพื่อการเรียนรู้ สำหรับการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น การวิเคราะห์ข้อมูล ข้อมูลความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ ทำการวิเคราะห์เนื้อหา

ตอนที่ 3 พัฒนารูปแบบรายการพอดคาสต์เพื่อการเรียนรู้ สำหรับการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โดยได้ทำการสอบถามและสัมภาษณ์ความคิดเห็นผู้ทรงคุณวุฒิในรอบที่ 1 จำนวน 12 ท่าน ประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิด้านการออกแบบการสอน จำนวน 4 ท่าน ด้านเนื้อหา จำนวน 4 ท่าน และด้านการผลิตสื่อเสียงเพื่อการเรียนรู้ จำนวน 4 ท่าน ทำการสอบถามเกี่ยวกับองค์ประกอบรูปแบบรายการพอดคาสต์เพื่อการเรียนรู้ ซึ่งครอบคลุมองค์ประกอบดังต่อไปนี้ 1) องค์ประกอบด้านรูปแบบและลักษณะของรายการ 2) องค์ประกอบด้านเนื้อหา รายการ 3) องค์ประกอบด้านการผลิตรายการ ขั้นตอนวิธีการใช้ บุคลากรที่เกี่ยวข้องและการสนับสนุนจากมหาวิทยาลัยในการผลิตและพัฒนารายการพอดคาสต์ฯ 4) องค์ประกอบด้านผู้จัดรายการหรือพอดคาสเตอร์ (Podcaster) และ 5) องค์ประกอบด้านโครงสร้างพื้นฐานและช่องทางในการเผยแพร่รายการพอดคาสต์เพื่อการเรียนรู้ เครื่องมือที่ใช้ได้แก่ แบบสอบถามความคิดเห็นผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับองค์ประกอบในการพัฒนารูปแบบรายการพอดคาสต์เพื่อการเรียนรู้ สำหรับการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น วิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นและข้อเสนอแนะโดยทำการวิเคราะห์เนื้อหา จากนั้นนำร่างรูปแบบรายการพอดคาสต์ฯ และต้นแบบรายการพอดคาสต์ที่พัฒนาขึ้น ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินตรวจสอบยืนยันความเหมาะสมขององค์ประกอบรูปแบบฯ รอบที่ 2 และประเมินคุณภาพต้นแบบรายการพอดคาสต์เพื่อการเรียนรู้ สำหรับการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เครื่องมือที่ใช้ได้แก่ แบบประเมินความเหมาะสมและตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบรายการพอดคาสต์เพื่อการเรียนรู้ สำหรับการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น สำหรับผู้ทรงคุณวุฒิ การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลหาค่าดัชนีความสอดคล้อง วิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์เนื้อหา

สรุปผลการวิจัย

การวิจัย เรื่อง การพัฒนารูปแบบรายการพอดคาสต์เพื่อการเรียนรู้ สำหรับการศึกษาทางไกลในระดับอุดมศึกษาของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช โดยผู้วิจัยขอเสนอการสรุปผลการวิจัย ดังนี้

1. ผลการสำรวจความต้องการและความพร้อมของนักศึกษาทางไกลในการรับฟังรูปแบบรายการพอดคาสต์เพื่อการเรียนรู้ สำหรับการศึกษาทางไกลในระดับอุดมศึกษา

1.1) ด้านความต้องการรายการพอดคาสต์เพื่อเรียนรู้สำหรับการศึกษาทางไกล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายการ พบว่า นักศึกษา มสธ. มีความต้องการรายการพอดคาสต์เพื่อการเรียนรู้ที่สามารถเข้าถึงได้ง่ายผ่านสมาร์ตโฟนและอุปกรณ์มือถือ ในรูปแบบชุดความรู้ที่สะดวกต่อการดาวน์โหลดเพื่อรับฟังได้ทุกช่องทางบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตและสื่อสังคมออนไลน์ต่าง ๆ ต้องการรายการพอดคาสต์เพื่อการเรียนรู้ควบคู่กับสื่อการเรียนรู้ชนิดอื่นประกอบกิจกรรมการเรียนการสอน นอกจากนี้ยังต้องการสื่อการเรียนรู้แบบใหม่ที่รองรับกับรูปแบบการเรียนรู้ที่กระชับ ฉับไวและรวดเร็ว ด้านเนื้อหารายการพอดคาสต์ ต้องการเนื้อหาเพิ่มทักษะความรู้ส่งเสริมการทำงานและการดำรงชีวิต รายการที่ก้าวทันโลกและความเปลี่ยนแปลงในยุคปัจจุบัน และเนื้อหาที่มีกิจกรรมการเรียนรู้สอดคล้องกับเนื้อหาวิชาและวัตถุประสงค์ นอกจากนี้ยังต้องการรายการที่เพิ่มพูนความรู้และทักษะในด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสายวิชาชีพ ส่วนด้านลักษณะรายการพอดคาสต์ ต้องการรูปแบบรายการที่มีความหลากหลาย สอดคล้องกับประเด็นและบริบทเนื้อหาการเรียนรู้ รายการในลักษณะการบรรยาย เรื่องเล่า โดยมีผู้ดำเนินรายการคนเดียวเป็นผู้บรรยาย และรายการสนทนา สัมภาษณ์ สำหรับความต้องการด้านระยะเวลาในการรับฟังรายการพอดคาสต์ต้องมีความกระชับ ใช้ระยะเวลาไม่ยาวนาน และครอบคลุมเนื้อหาการเรียนรู้ในแต่ละประเด็น ๆ ความยาว 8-15 นาที สำหรับสรุปหัวข้อการเรียนรู้ใน 1 ประเด็น และความยาว 15- 20 นาที สำหรับสรุปเนื้อหาและยกตัวอย่างประเด็นการเรียนรู้ใน 1-2 และต้องการให้มีการเผยแพร่รายการพอดคาสต์เพื่อการเรียนรู้ให้ครอบคลุมทั้งในระบบอินเทอร์เน็ตและสื่อสังคมออนไลน์

1.2) ด้านความพร้อมในการรับฟังรูปแบบรายการพอดคาสต์เพื่อการเรียนรู้ สำหรับการศึกษาทางไกล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความพร้อมเรื่องระบบเครือข่ายและสัญญาณอินเทอร์เน็ตเพื่อการรับฟังรายการพอดคาสต์ การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและเทคโนโลยีดิจิทัล และเข้าใจต่อการเรียนรู้ด้วยรูปแบบรายการพอดคาสต์ สำหรับการศึกษาทางไกล ส่วนความพร้อมและความสามารถของอุปกรณ์ที่ใช้ในการเรียนรู้ด้วยรายการพอดคาสต์ สำหรับการศึกษาทางไกล ใน 2 ลำดับแรก ได้แก่ 1) โทรศัพท์มือถือ

สมาร์ทโฟน แท็บเล็ต และ 2) คอมพิวเตอร์ คอมพิวเตอร์โน้ตบุ๊กส่วนบุคคล ความพร้อมในการใช้สื่อสังคมออนไลน์และเทคโนโลยีอื่น ๆ ได้แก่ 1) Line 2) YouTube และ 3) Facebook และสำหรับความพร้อมและความคุ้นเคยในการฟังและใช้ Podcast ผ่านช่องทาง YouTube Music JOOX และ Spotify โดยภาพรวมแล้ว กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยและทราบถึงประโยชน์จากการเรียนรู้ผ่านรูปแบบรายการเสียงพอดคาสต์ สำหรับการศึกษาทางไกลในระดับอุดมศึกษาของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

2. ผลการสอบถามความคิดเห็นของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการผลิตและพัฒนารายการพอดคาสต์ และการใช้รูปแบบรายการพอดคาสต์เพื่อการเรียนรู้ สำหรับการศึกษาทางไกล

2.1 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการผลิตและพัฒนารายการพอดคาสต์และการใช้รูปแบบรายการพอดคาสต์เพื่อการเรียนรู้ในระบบการศึกษาทางไกล สำหรับบุคลากรและเจ้าหน้าที่ โดยภาพรวมมีความเข้าใจและทราบถึงลักษณะของสื่อพอดคาสต์เพื่อการเรียนรู้ และสามารถอธิบายแนวทางในการผลิตและพัฒนารายการพอดคาสต์เบื้องต้นได้ ความคิดเห็นด้านความพร้อมของอุปกรณ์ เครื่องมือสนับสนุน และสิ่งอำนวยความสะดวกในการผลิตและพัฒนารายการพอดคาสต์ กลุ่มตัวอย่างเห็นว่ามีความเพียงพอและเหมาะสม สามารถรองรับกับการผลิตสื่อพอดคาสต์ได้เนื่องจากใช้เครื่องมือผลิตรายการวิทยุพื้นฐานและอุปกรณ์ในการผลิตไม่เยอะและไม่ซับซ้อน ความพร้อมด้านงบประมาณในการผลิตและพัฒนารายการพอดคาสต์ กลุ่มบุคลากรเห็นว่า เป็นสื่อที่ใช้งบประมาณในการผลิตที่ไม่สูงมาก แต่ขึ้นอยู่กับรูปแบบการนำเสนอและลักษณะของรายการ ซึ่งหากเชิญวิทยากรหรือผู้มีชื่อเสียงมาร่วมในรายการอาจต้องมีค่าตอบแทนที่เหมาะสม และควรพิจารณาไปถึงงบประมาณในด้านการพัฒนาทักษะบุคลากรเพิ่มเติม ความเห็นด้านความพร้อมของบุคลากรและเจ้าหน้าที่ ระบุว่าบุคลากรส่วนใหญ่มีประสบการณ์การผลิตรายการวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ แต่พอดคาสต์เป็นสื่อใหม่อาจต้องมีการจัดอบรมให้ความรู้เพิ่มเติมเพื่อความเข้าใจคุณลักษณะ รูปแบบการนำเสนอ และช่องทางในการเผยแพร่เพื่อตอบโจทย์ความต้องการผลลัพธ์เดียวกัน ด้านรูปแบบและลักษณะรายการพอดคาสต์ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์และการออกแบบรายการ โดยส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่าควรมีความหลากหลาย เน้นรูปแบบรายการที่น่าสนใจ ดึงดูดกระตุ้นความสนใจและการรับฟังที่ต่อเนื่อง ประเภทของรายการเสียงพอดคาสต์ กลุ่มบุคลากรให้ความเห็นว่าสามารถจัดทำได้หลากหลายทุกรูปแบบตามลักษณะและความเหมาะสมของเนื้อหา อาทิ รายการบรรยาย เรื่องเล่า พุดคุย สนทนา สัมภาษณ์ หรืออะไรก็ได้ ฯลฯ องค์ประกอบของรายการเสียงพอดคาสต์ให้ความเห็นว่าควรประกอบไปด้วย ด้านเนื้อหา ด้านผู้ผลิตรายการ ด้านการผลิตรายการ ด้านปฏิสัมพันธ์ของรายการ ด้านผู้ฟังรายการ ด้านการเผยแพร่รายการ และด้านการติดตามและประเมินผลรายการ ความเห็นต่อความต้องการของผู้ฟังในการรับฟังรายการ

พอดคาสต์เพื่อการเรียนรู้ แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ 1) เป็นเนื้อหาสาระที่สอดคล้องและตรงตามวัตถุประสงค์ในชุดวิชา และ 2) เป็นเนื้อหาที่สอดคล้องในรายวิชาและสามารถใช้เป็นรายการแนวบริการวิชาการแก่สังคม โครงสร้างพื้นฐานในการเผยแพร่และการรับฟังรายการพอดคาสต์ต้องมีระบบสัญญาณเครือข่ายที่มีความเสถียร การใช้วัสดุ/อุปกรณ์ที่ไม่ซับซ้อนสามารถเข้าถึงได้ทุกกลุ่มเป้าหมาย ความเห็นต่อบทบาทของผู้มีส่วนร่วมในการผลิตรูปแบบรายการพอดคาสต์ กลุ่มอาจารย์นอกจากจะเชี่ยวชาญด้านเนื้อหาแล้วควรมีทักษะในการถ่ายทอดความรู้ผ่านสื่อพอดคาสต์และมีส่วนร่วมในการออกแบบรูปแบบรายการร่วมกับกลุ่มอาจารย์เทคโนโลยีการศึกษา กลุ่มผู้บริหารควรสนับสนุนและส่งเสริมในทุกด้านทั้งในเชิงนโยบาย งบประมาณ การพัฒนาศักยภาพบุคลากร เพื่อให้เกิดผลลัพธ์งานที่มีประสิทธิภาพ ปัจจัยที่เอื้อให้ประสบความสำเร็จในการผลิตและพัฒนารูปแบบรายการพอดคาสต์เพื่อการเรียนรู้ สำหรับการศึกษากทางไกล กลุ่มบุคลากรเห็นว่านโยบายการขับเคลื่อนและผลักดันของผู้บริหารจะเป็นปัจจัยหลัก ความท้าทายในการผลิตและพัฒนารูปแบบรายการพอดคาสต์อยู่ที่การสร้างประสบการณ์ทางการเรียนรู้ใหม่ ๆ ให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนหรือผู้ฟัง

2.2 ความคิดเห็นการผลิตและพัฒนารายการพอดคาสต์และการใช้รูปแบบรายการพอดคาสต์เพื่อการเรียนรู้ สำหรับการศึกษากทางไกล สำหรับอาจารย์ ภาพรวมเกี่ยวกับรายการพอดคาสต์ มีความเข้าใจและทราบถึงคุณลักษณะของพอดคาสต์เพื่อการเรียนรู้เป็นอย่างดี อุปกรณ์และเครื่องมือสนับสนุนการผลิตและพัฒนารายการพอดคาสต์ คณาจารย์เห็นว่าสามารถใช้อุปกรณ์ที่มีอยู่ผลิตสื่อได้ด้วยตนเอง เนื่องจากใช้อุปกรณ์ไม่เยอะแยะและเครื่องมือไม่ซับซ้อน มีเพียงแค่สมาร์ตโฟนก็สามารถผลิตสื่อพอดคาสต์ด้วยตัวเองได้ ความคิดเห็นต้องงบประมาณในการผลิตและพัฒนารายการพอดคาสต์ ให้มีความเห็นว่าควรมีงบประมาณที่เหมาะสมและเพียงพอ รูปแบบและลักษณะรายการพอดคาสต์ควรมีการออกแบบให้สอดคล้องและเหมาะสมกับวัตถุประสงค์หรือผลลัพธ์ทางการเรียนรู้ นำเสนอเนื้อหาเชิงวิชาการบูรณาการผสมผสานกับการให้ประสบการณ์ เนื้อหาควรสั้น กระชับ ใช้ระยะเวลาไม่ยาวจนเกินไป รูปแบบการนำเสนอและประเภทของรายการควรมีความหลากหลาย เหมาะสมกับระดับของกลุ่มผู้เรียน วัตถุประสงค์การเรียนรู้ องค์ประกอบของรายการเสียงพอดคาสต์ ควรประกอบไปด้วย พอดคาสเตอร์ (ผู้ส่งสาร) เนื้อหา (สาร) ช่องทางการส่งสารหรือช่องทางการเข้ารับฟังรายการพอดคาสต์ ผู้ฟังพอดคาสต์ (ผู้รับสาร) ซึ่งเป็นนักศึกษา ระยะเวลาในการนำเสนอพอดคาสต์ แนวทางการใช้รายการพอดคาสต์เพื่อการเรียนรู้ คณาจารย์ส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่า ควรใช้เป็นตัวเสริมประกอบการเรียนการสอน ช่วยผู้เรียนให้สามารถทบทวนบทเรียนหรือทวนสอบ หรือเป็นสื่อเพื่อให้ผู้เรียนศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม สำหรับกระบวนการเรียนการสอนรายการพอดคาสต์ ควรประกอบด้วย 1) ศึกษาขั้นตอนการเรียนการสอน

ของชุดวิชา 2) ศึกษาเนื้อหาชุดวิชาในเอกสารการสอน 3) ศึกษาเนื้อหาผ่านรายการพอดคาสต์ 4) ทำกิจกรรมตามที่กำหนด กิจกรรมและปฏิสัมพันธ์การเรียนการสอนด้วยรูปแบบรายการพอดคาสต์ คณาจารย์ส่วนใหญ่ระบุว่าเนื่องจากรายการพอดคาสต์เป็นการสื่อสารทางเดียว อาจพิจารณาสร้างช่องทางในการสื่อสารที่หลากหลายเพิ่มเติม เช่น การจัดรายการพอดคาสต์แบบถ่ายทอดสด (Podcast Live) บนแพลตฟอร์มอย่าง Facebook หรือ YouTube เพื่อสร้างประสบการณ์ที่ให้ความรู้ลึกของผู้เรียน หรือเป็นกิจกรรมที่เป็นการตอบคำถามซึ่งแฝงคำถามไว้ในแต่ละช่วงของรายการพอดคาสต์ แล้วกำหนดระยะเวลาหรือช่องทางในการอภิปรายแลกเปลี่ยนผ่านสื่อออนไลน์ในช่องทางอื่น ๆ ตามที่กำหนด สื่อและช่องทางสื่อสารรายการพอดคาสต์ควรมีทั้งในรูปแบบออนไลน์และออฟไลน์ บทบาทของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต่อการร่วมผลิตและออกแบบรูปแบบรายการพอดคาสต์ อาจารย์ผู้สอนหรือนักเนื้อหาควรมีความเชี่ยวชาญด้านเนื้อหา มีทักษะในการถ่ายทอดเนื้อหา มีส่วนร่วมในการออกแบบและร่วมสร้างสรรค์รูปแบบรายการร่วมกับอาจารย์นักเทคโนโลยีการศึกษา ปัจจัยสำคัญที่ความสำเร็จในการผลิตและพัฒนารายการพอดคาสต์เพื่อการเรียนรู้ สำหรับการศึกษาระดับโลก คือ ความพร้อม ความรู้ และความเข้าใจเกี่ยวกับพอดคาสต์ของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกภาคส่วนทั้งผู้สอน ผู้เรียน ผู้บริหาร และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในกระบวนการ

2.3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการผลิตและพัฒนารายการพอดคาสต์และการใช้รูปแบบรายการพอดคาสต์เพื่อการเรียนรู้ สำหรับการศึกษาระดับโลก สำหรับกลุ่มผู้บริหารมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช โดยให้ความเห็นเกี่ยวกับการกำหนดนโยบายหรือแนวทางการส่งเสริมการผลิตสื่อรูปแบบใหม่ที่ต้องรองรับพฤติกรรมผู้เรียนในยุคดิจิทัลและเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี และตอบใจผลลัพธ์ทางการเรียนรู้ (Outcome base education) ของผู้เรียน ทั้งนี้ในปัจจุบันนโยบายปฏิรูปของมหาวิทยาลัยจะก้าวไปสู่การเป็น Digital University ความคิดเห็นต่อการใช้รายการเสียงพอดคาสต์เพื่อการเรียนรู้ในระบบการศึกษาทางไกล กลุ่มผู้บริหารเห็นว่ารายการพอดคาสต์สามารถเป็นได้ทั้งสื่อเสริม สื่อทางเลือก หรือสื่อหลัก แต่ควรมีการสำรวจความครอบคลุมผู้ฟังก่อนว่ามีความพร้อม ความคิดเห็นหรือความต้องการในการรับฟังสื่อนี้อย่างไรเพื่อนำไปสู่การตัดสินใจเชิงนโยบาย ความพร้อมและแนวทางการสนับสนุนทั้งทางด้านอุปกรณ์และเครื่องมือ งบประมาณ บุคลากรและเจ้าหน้าที่ในการผลิตและพัฒนารายการพอดคาสต์ ผู้บริหารมีความเห็นว่าพร้อมให้การสนับสนุนในทุกส่วนหากมีข้อมูลความต้องการหรือการตอบใจที่ผู้เรียนต้องการ ทำให้เกิดประสิทธิภาพกับการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างแท้จริง และให้ความเห็นต่อรูปแบบและลักษณะรายการพอดคาสต์ว่าการนำเสนอรายการควรตอบใจผลลัพธ์การเรียนรู้ ตรงกับความต้องการกับผู้เรียนหรือผู้ฟังมากกว่าความต้องการของผู้ผลิตรายการ การออกแบบรูปแบบรายการอาจจะไม่ใช่ในเชิงการศึกษาหรือทางวิชาการเพียงอย่างเดียว อาจใช้ในเรื่องของการ

ประชาสัมพันธ์ การสื่อสาร การแนะแนว การให้ความรู้ หรือเสริมเรื่องประเด็นสาระสำคัญและเอาไปประยุกต์ใช้ได้ ประเภทของรายการเสียงพอดคาสต์กลุ่มผู้ผลิตควรต้องศึกษาและวิเคราะห์กลุ่มเป้าหมายและวิธีการถ่ายทอดอาจเป็นแบบผสมผสานหลากหลายวิธีการแต่ต้องตอบผลลัพธ์ทางการเรียนรู้ได้อย่างแท้จริง การสนับสนุนด้านการใช้รายการพอดคาสต์ในกระบวนการเรียนการสอนโดยนโยบายมหาวิทยาลัยสนับสนุนให้มีสื่อพอดคาสต์ที่สามารถใช้ควบคู่ไปกับการเรียนการสอน เป็นสื่อเสริมเติมเต็มหรือเป็นสื่อทางเลือกอยู่ภายใต้การออกแบบระบบนิเวศการเรียนรู้ สื่อและช่องทางการปฏิสัมพันธ์ต้องมีการออกแบบตั้งแต่ต้นทางไปจนถึงปลายทาง ซึ่งรูปแบบกิจกรรมปฏิสัมพันธ์อาจจะเป็นแบบประสานเวลาหรือไม่ประสานเวลาก็ได้ หรืออาจใช้รูปแบบผสมผสานโดยเน้นการออกแบบระบบนิเวศการเรียนรู้ที่เหมาะสม บทบาทของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งกลุ่มอาจารย์และกลุ่มบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการผลิตและพัฒนาพอดคาสต์ ต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสื่อการเรียนรู้และสื่อพอดคาสต์ มีเป้าหมายร่วมกันในการผลิตสื่อที่มีคุณค่าแก่ผู้เรียน เห็นถึงผลลัพธ์ทางการเรียนรู้หรือปลายทางการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นแบบเดียวกัน ศึกษาและเข้าใจพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนในยุคดิจิทัล และต้องมีจิตวิญญาณของความเป็นครูร่วมกัน ปัจจัยที่เอื้อให้ประสบความสำเร็จในการผลิตและพัฒนารายการพอดคาสต์ คือการให้ความสำคัญต่อการผลิตสื่อการเรียนการสอนร่วมกัน ความท้าทายในการผลิตพอดคาสต์เพื่อการเรียนรู้ คือการทำให้ผู้ที่เกี่ยวข้องเกิดการยอมรับและเห็นความสำคัญในด้านการผลิตสื่อพอดคาสต์ที่ยังเป็นสื่อแนวใหม่ ข้อจำกัด คือเรื่องของวัฒนธรรมขององค์กร การที่ไม่กล้าออกนอกกรอบ ยังคงยึดติดกับระเบียบหรือกฎเกณฑ์เดิม ๆ ทำให้เกิดการรอบแนวคิดที่ไม่ดีจนกลายเป็นวัฒนธรรมองค์กร

3. ผลการพัฒนารูปแบบรายการพอดคาสต์เพื่อการเรียนรู้ สำหรับการศึกษาทางไกลในระดับอุดมศึกษา

3.1 รูปแบบรายการพอดคาสต์เพื่อการเรียนรู้ สำหรับการศึกษาทางไกลในระดับอุดมศึกษา ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) องค์ประกอบด้านรูปแบบและลักษณะของรายการ มีองค์ประกอบย่อย ดังนี้ 1.1) รูปแบบและลักษณะของรายการพอดคาสต์ 1.2) คุณลักษณะของรายการพอดคาสต์เพื่อการเรียนรู้และ 1.3) ระยะเวลาในการนำเสนอรายการพอดคาสต์ 2) องค์ประกอบด้านเนื้อหารายการ มีองค์ประกอบย่อย ดังนี้ 2.1) วัตถุประสงค์และกลยุทธ์ การนำเสนอเนื้อหา 2.2) การลำดับความง่ายของเนื้อหา และการจัดเรียงโครงสร้างเนื้อหา และ 2.3) สาระความรู้ ความแปลกใหม่ ความสร้างสรรค์และความทันสมัยในการนำเสนอเนื้อหา 3) องค์ประกอบด้านการผลิตรายการ ขั้นตอนวิธีการนำไปใช้ บุคลากรที่เกี่ยวข้อง และการสนับสนุนจากมหาวิทยาลัยในการผลิตและพัฒนารายการพอดคาสต์เพื่อการเรียนรู้ สำหรับการศึกษาทางไกล มีองค์ประกอบย่อย ดังนี้ 3.1) ด้านการผลิตรายการ 3.2) ขั้นตอนและวิธีการใช้

รายการพอดคาสต์เพื่อการเรียนรู้ สำหรับการศึกษาทางไกล 3.3) บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการผลิต และพัฒนารายการพอดคาสต์เพื่อการเรียนรู้ และ 3.4) การสนับสนุนจากมหาวิทยาลัย 4) องค์ประกอบด้านผู้จัดรายการหรือพอดคาสเตอร์ (Podcaster) มีองค์ประกอบย่อย ดังนี้ 4.1) คุณลักษณะบุคคลของผู้จัดรายการ 4.2) ทักษะ ความรู้ ความเชี่ยวชาญและประสบการณ์ของผู้จัดรายการ 4.3) อัตลักษณ์ตัวตน หรือการเป็นที่รู้จักของผู้จัดรายการ และ 4.4) ภาษา สีลา เทคนิค และกลวิธีการกระตุ้นผู้ฟังของผู้จัดรายการ และองค์ประกอบสุดท้าย 5) องค์ประกอบด้านโครงสร้างพื้นฐานและช่องทางในการเผยแพร่รายการพอดคาสต์เพื่อการเรียนรู้ มีองค์ประกอบย่อย ดังนี้ 5.1) อุปกรณ์และเครื่องมือที่ใช้ในการผลิตและพัฒนา และอุปกรณ์และเครื่องมือในการรับฟังและเข้าถึงรายการพอดคาสต์เพื่อการเรียนรู้ ผลการประเมินคุณภาพรูปแบบและองค์ประกอบรายการพอดคาสต์ฯ ในภาพรวมโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 12 คน พบว่ามีคุณภาพอยู่ในเกณฑ์ระดับมากที่สุด

3.2 ผลการประเมินรายการพอดคาสต์เพื่อการเรียนรู้ สำหรับการศึกษาทางไกลในระดับอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช โดยผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 12 ท่าน ให้ความเห็นในด้านรูปแบบและลักษณะของรายการพอดคาสต์ เนื้อหารายการพอดคาสต์ ระยะเวลาการนำเสนอ รายการพอดคาสต์ สารความรู้ ความแปลกใหม่ สร้างสรรค์ และทันสมัย ช่องทางในการเผยแพร่ รายการพอดคาสต์เพื่อการเรียนรู้ และภาษา สีลา เทคนิคของผู้จัดรายการ (Podcaster) โดยผลการประเมินคุณภาพของแต่ละรายการ พบว่า 1) รายการภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวัน คุณภาพรายการโดยรวมอยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X} = 4.56$, S.D. = 0.65) 2) รายการ IT 360 Degree คุณภาพรายการโดยรวมอยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 4.24$, S.D. = 0.88) 3) รายการเคล็ดไม่ลับกับกระบวนการคิดเชิงออกแบบ 101 คุณภาพรายการโดยรวมอยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 4.38$, S.D. = 0.76) 4) รายการ อัจฉริยะ. ขอเล่า คุณภาพรายการโดยรวมอยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X} = 4.50$, S.D. = 0.65) 5) รายการ เปิดโลกใบใหม่ นวัตกรรมไทย 4.0 คุณภาพรายการโดยรวมอยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X} = 4.50$, S.D. = 0.71) 6) รายการ The Co-Working Space คุณภาพรายการโดยรวมอยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 4.25$, S.D. = 0.87) 7) รายการสุขภาพดีในยุคชีวิตวิถีถัดไป (Next Normal) คุณภาพรายการโดยรวมอยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 4.35$, S.D. = 0.81) 8) รายการกีฬาเพื่อสุขภาพ คุณภาพรายการโดยรวมอยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X} = 4.50$, S.D. = 0.65) 9) รายการ The Content 4 Share คุณภาพรายการโดยรวมอยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 4.25$, S.D. = 0.78) และ 10) รายการเปิดโลกเทคโนโลยีกับการพิมพ์สามมิติ คุณภาพรายการโดยรวมอยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 4.19$, S.D. = 1.00) ซึ่งโดยภาพรวมมีคุณภาพที่สามารถนำไปเผยแพร่และใช้ประโยชน์ทางการเรียนการสอนต่อไปได้

อภิปรายผล

จากการสรุปผลการวิจัย สามารถอภิปรายผลการวิจัย ได้ดังนี้

1. ความต้องการในการรับฟังรูปแบบรายการพอดคาสต์เพื่อการเรียนรู้ ของผู้เรียนทางไกล ในระดับอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ต้องการฟังสื่อที่สามารถเข้าถึงได้ง่ายผ่าน สมาร์ทโฟนและอุปกรณ์มือถือ ในรูปแบบชุดความรู้ที่สะดวกต่อการดาวน์โหลดเพื่อรับฟังได้ทุก ช่องทางบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตและสื่อสังคมออนไลน์ โดยรายการพอดคาสต์เพื่อการเรียนรู้ สามารถใช้ควบคู่กับสื่อการเรียนรู้ชนิดอื่นประกอบกิจกรรมการเรียนการสอน เป็นสื่อการเรียนรู้ที่ กระชับ ฉับไวและรวดเร็ว ซึ่งถือเป็นคุณสมบัติและลักษณะของสื่อรายการพอดคาสต์ที่เหมาะสม กับการเรียนรู้ในยุคปัจจุบัน สอดคล้องกับแนวคิดหลักของสื่อพอดคาสต์ที่เป็นสื่อไฟล์เสียงขนาดเล็ก เผยแพร่ได้ง่าย ผู้เรียนสามารถเลือกรับฟังได้โดยไม่ต้องจดจ่อหรือตั้งใจกับการมองภาพหรือ การจ้องมองหน้าจอ ทำให้สามารถทำกิจกรรมอื่น ๆ ควบคู่ขณะฟังสื่อพอดคาสต์ได้ ผู้ฟังสามารถ ดาวน์โหลดตอนหรือเรื่องที่สนใจเก็บไว้ฟังในสมาร์ตโฟน คอมพิวเตอร์ส่วนบุคคล แท็บเล็ต โทรศัพท์มือถือ เครื่องเล่น MP3 และ MP4 ได้ทั้งแบบออนไลน์และออฟไลน์ จึงทำให้สะดวกต่อ การเรียนรู้ สามารถรับฟังได้ทุกสถานที่ ทุกเวลา (ปวรรัตน์ ระวัง, 2560; Rainsbury & McDonell 2006; อาทิตยา ทรัพย์สินวิวัฒน์ และรัตนวดี เศรษฐจิตร, 2563) ซึ่งสอดคล้องตาม ปณิธานหลักทางการเรียนรู้ของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ที่ระบุชัดเจนว่า “ที่ไหน เวลาใด ใครก็เรียนได้” ด้านเนื้อหารายการพอดคาสต์ ผู้เรียนทางไกลต้องการเนื้อหาที่เพิ่มทักษะความรู้ ส่งเสริมการทำงาน เกี่ยวข้องกับสาขาวิชาชีพ และการดำรงชีวิต รายการเนื้อหาที่ก้าวทันโลกและ ความเปลี่ยนแปลงในยุคปัจจุบัน โดยควรมีรูปแบบรายการที่มีความหลากหลาย ตรงประเด็นและ บริบทเนื้อหาการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ กมลรัตน์ กิจถาวรรัตน์ (2564) ได้ระบุว่า ปัจจัยและเหตุผลในการฟังพอดคาสต์ สามารถสรุปได้ว่ามีปัจจัยหลัก 3 ด้าน ได้แก่ ปัจจัยด้าน ข้อมูลและความรู้ ปัจจัยด้านความบันเทิง และปัจจัยทางด้านสังคม นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ การศึกษาของ Perks, Turner, & Tollison (2019) และ Samuel-Azran, Laor, & Tal (2019) ที่ได้ศึกษาถึงความพึงพอใจต่อการฟังพอดคาสต์และเหตุผลในการตัดสินใจรับฟังพอดคาสต์ของ ผู้ฟัง โดยมีความเกี่ยวข้องกับ 1) การตอบสนองความต้องการทางสติปัญญา (Cognitive Need) โดยมี สาระความรู้ผสมความบันเทิง (Controlling Edutainment) ซึ่งพอดคาสต์เป็นสื่อเนื้อหา รายการที่มีความหลากหลายและสามารถนำเสนอข้อมูลในเชิงลึกเป็นตอน ๆ ได้ง่ายกว่าสื่อชนิด อื่น ๆ การรับฟังพอดคาสต์ทำให้ผู้ฟังรู้สึกสนุกสนานไปกับเนื้อหาและได้รับความรู้ไปพร้อมกัน และ 2) ตอบสนองความต้องการทางสังคม (Social Need) หรือการมีส่วนร่วมกับสังคม (Social

Engagement) พอดคาสต์ที่ได้รับความนิยมต้องทันกระแส มีการนำเสนอข้อมูลข้อเท็จจริง และเป็นประโยชน์ต่อสังคม ในด้านระยะเวลาในการรับฟังรายการพอดคาสต์ต้องมีความกระชับ ใช้ระยะเวลาไม่ยาวนาน และครอบคลุมเนื้อหาหรือสรุปเนื้อหาการเรียนรู้ในแต่ละประเด็น ๆ โดยมีความยาว 8-15 นาที และความยาว 15- 20 นาที ที่ได้รับการประเมินมากที่สุด รองลงมาคือมีการบรรยายเนื้อหา สนทนาและยกกรณีตัวอย่าง ความยาว 30 นาที ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ดวิช ประภายนต์ (2564) ที่ได้ระบุว่าความยาวรายการพอดคาสต์ไม่เกิน 30 นาที พร้อมทั้งให้เหตุผลว่า ระยะเวลาที่มีผลต่อการกรับฟังรายการในแต่ละตอนซึ่งหลายรายการที่มีความยาวที่นานจะส่งผลต่อการตัดสินใจเข้ารับฟัง อีกเหตุผลคือเรื่องของสมาธิในการฟัง การฟังเนื้อหาที่หนักนาน ๆ จะส่งผลต่อสมาธิและความเข้าใจของผู้รับฟัง โดยผู้ฟังส่วนใหญ่จะเปลี่ยนรายการฟังทันทีถ้าภายใน 5-10 นาทีที่ยังจับประเด็นสำคัญไม่ได้ และยังสอดคล้องกับกมลรัตน์ กิจถาวรรัตน์ (2564) ที่ได้ทำการศึกษาผู้ใช้งานและผู้รับฟังรายการพอดคาสต์ที่อยู่ในประเทศไทย โดยระบุว่าระยะเวลาในการฟังพอดคาสต์ของผู้ฟัง โดยเฉลี่ยอยู่ที่ 31.69 นาที ซึ่งสอดคล้องกับ ดวิช ประภายนต์ และปฐมมา สตะเวทิน (2564) ที่ได้ระบุว่า พฤติกรรมในการรับฟังรายการพอดคาสต์ของกลุ่มผู้ฟังที่ฟังเป็นประจำจะรับฟังรายการพอดคาสต์ในช่วงเช้า และรับฟังในระยะเวลาไม่เกิน 40 นาที ซึ่งในแง่ของความสนใจในการรับฟังรายการ พบว่า กลุ่มผู้ฟังมีความสนใจในหมวดหมู่ของสาระความรู้เป็นหลัก ด้านความพร้อมในการรับฟังรายการพอดคาสต์และความสามารถของอุปกรณ์ที่ใช้ในการเรียนรู้ด้วยพอดคาสต์ สำหรับผู้เรียนทางไกล 2 ลำดับแรก ได้แก่ 1) โทรศัพท์มือถือ สมาร์ทโฟน แท็บเล็ต และ 2) คอมพิวเตอร์ คอมพิวเตอร์โน้ตบุคส่วนบุคคล ความพร้อมในการใช้สื่อสังคมออนไลน์และเทคโนโลยีอื่น ๆ ได้แก่ 1) Line 2) YouTube และ 3) Facebook ทั้งนี้ ผู้เรียนเข้าถึงการเรียนรู้ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ได้ง่ายกว่าและสะดวกกว่า สอดคล้องกับ ดวิช ประภายนต์ และปฐมมา สตะเวทิน (2564) ที่ระบุว่าผู้ใช้งานพอดคาสต์ส่วนใหญ่นิยมใช้แพลตฟอร์มเพชบุรีในการรับสารและการโปรโมตช่องรายการพอดคาสต์ และจากการศึกษา ยังระบุว่าผู้ฟังรายการพอดคาสต์สนใจเลือกรับฟังผ่านลิงค์เชื่อมโยงการเข้ารับฟังที่เป็นภาพที่ใช้ในการสื่อสารมากกว่าการระบุหรือใส่แคปชั่น ซึ่งเกิดผลลัพธ์ที่เห็นผลลัพธ์เชิงประสิทธิผลได้ดีกว่า โดยสามารถวัดผลได้จากปริมาณการคลิกเพื่อเข้ารับฟังเป็นหลัก และการศึกษาของ อาทิตยา ทรัพย์สินวิวัฒน์ และรัตนวดี เศรษฐจิตร. (2563) ที่เสริมว่า ส่วนใหญ่ผู้ฟังเปิดรับสื่อพอดคาสต์จากเว็บไซต์หรือ social media ของพอดคาสต์นั้น ๆ ทั้งนี้เหตุผลที่ผู้ฟังส่วนใหญ่เปิดรับสื่อพอดคาสต์เนื่องจากติดตามความรู้ใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้น รองลงมาคือ เพื่อนำความรู้ไปต่อยอดในการทำ ธุรกิจสร้างสรรค์และเพื่อความบันเทิง / พักผ่อน / ผ่อนคลาย และสื่อสังคมออนไลน์เป็นสื่ออันดับแรกในกลุ่มตัวอย่างจะนึกถึงหากเลือกเปิดรับเกี่ยวกับการดำเนินธุรกิจสร้างสรรค์

2. ความคิดเห็นของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องข้องในการผลิตและพัฒนารายการพอดคาสต์ และการใช้รูปแบบรายการพอดคาสต์เพื่อการเรียนรู้ สำหรับการศึกษากทางไกล จากความเห็นของบุคลากร และเจ้าหน้าที่ ในระบบการศึกษาทางไกลเห็นว่าของอุปกรณ์ เครื่องมือสนับสนุน และสิ่งอำนวยความสะดวกในการผลิตและพัฒนารายการพอดคาสต์มีเพียงพอและเหมาะสม สามารถรองรับกับการผลิตสื่อพอดคาสต์ได้เนื่องจากใช้เครื่องมือผลิตรายการวิทยุพื้นฐานและอุปกรณ์ในการผลิตไม่เยอะและไม่ซับซ้อน โดยบุคลากรและเจ้าหน้าที่ส่วนใหญ่มีประสบการณ์การผลิตรายการวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์มาแล้ว จึงไม่เป็นเรื่องยากที่จะสร้างสรรค์รายการพอดคาสต์เพื่อรองรับนโยบายได้ สอดคล้องกับแนวคิดของนันทอง ทองใบ (2562) ที่กล่าวไว้ว่า พอดคาสต์ผลิตได้ง่ายในมุมมองของผู้ผลิต การสร้างสรรค์สื่อเสียงทำได้ง่ายกว่าสื่อภาพเคลื่อนไหวหรือสื่อประเภทอื่น ๆ เพราะต้นทุนต่ำไม่ต้องกังวลเรื่องงบประมาณในการถ่ายทำและตัดต่อ ไม่ต้องเสียเวลาในการคิดเตรียมภาพหรือทีมงาน แคมีแนวคิดและคอนเทนต์ที่สดใหม่ ทั้งนี้ในปัจจุบันโทรศัพท์มือถือคุณภาพมากพอสำหรับอัดเสียงและใช้ซอฟต์แวร์ตัดต่อเสียงเบ็ดเสร็จได้ในทันที ดังนั้นใครก็สามารถเป็นพอดแคสเตอร์ได้ และความง่ายในการผลิตก็เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดการสร้างสรรค์พอดคาสต์มากขึ้น และเกิดคอนเทนต์ที่หลากหลายตามมา สำหรับความคิดเห็นของกลุ่มคณาจารย์ที่ระบุว่าการออกแบบรายการต้องสอดคล้องและเหมาะสมกับวัตถุประสงค์หรือผลลัพธ์ทางการเรียนรู้ นำเสนอเนื้อหาเชิงวิชาการบูรณาการผสมผสานกับการให้ประสบการณ์เชิงความรู้ โดยในการผลิตรายการพอดคาสต์ควรให้ความสำคัญอย่างมากกับเนื้อหา เพราะเนื้อหาที่ดีและมีประสิทธิภาพจะสร้างความสนใจต่อกลุ่มผู้ฟัง ทั้งกลุ่มที่ฟังเป็นประจำและกลุ่มใหม่ที่ยังไม่เคยฟัง ซึ่งต้องพิจารณาควบคู่กับแนวทางการออกแบบเนื้อหารายการ ที่ควรยึดหลักการและแนวทางการให้คุณค่าทางการได้รับฟังจากเนื้อหาที่ต้องการให้ผู้ฟังได้รับ (ดิวิษ ประภายนต์ และปฐมาสตะเวทิน; 2564) ซึ่งการออกแบบรายการผู้ออกแบบควรให้ผู้ฟังได้มีส่วนร่วมในการออกแบบรายการเพื่อตอบโจทย์ความต้องการรับฟังรายการ อาลี ปรียากกร และกุลทิพย์ ศาสตรระฐี (2561) ได้ระบุว่าผู้ฟังรายการสามารถมีส่วนร่วมในการกำหนดเนื้อหารายการ รวมทั้งช่องทางในการติดต่อสื่อสารกับผู้ผลิตรายการต่าง ๆ ซึ่งสามารถทำได้ไม่ยาก ผู้ฟังสามารถนำเสนอเนื้อหาที่ต้องการรับฟังจากผู้จัดรายการ โดยที่ผู้จัดรายการต่างมีความยินดีที่จะได้สื่อสารเนื้อหาที่ผู้ฟังต้องการฟัง เพื่อความหลากหลายของรายการ ความคิดเห็นของกลุ่มผู้บริหาร ในการกำหนดนโยบายหรือแนวทางการส่งเสริมการผลิตสื่อรูปแบบใหม่ที่ต้องรองรับพฤติกรรมผู้เรียนในยุคดิจิทัล และตอบโจทย์ผลลัพธ์ทางการเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งรายการพอดคาสต์สามารถเป็นได้ทั้งสื่อเสริม สื่อทางเลือก หรือสื่อหลัก แต่ควรมีการสำรวจความครอบคลุมผู้ฟังก่อนว่ามีความพร้อม ความคิดเห็นหรือความต้องการในการรับฟังสื่อนี้อย่างไรเพื่อนำไปสู่การตัดสินใจเชิงนโยบาย ทั้งนี้การมีเป้าหมาย

ร่วมกันในการผลิตสื่อที่มีคุณค่าแก่ผู้เรียน เห็นถึงผลลัพธ์ทางการเรียนรู้หรือปลายทางการเรียนรู้ของผู้เรียนถือเป็นปัจจัยหลักในกระบวนการออกแบบและผลิตสื่อรายการพอดคาสต์ นอกจากนี้ควรมีการศึกษาและเข้าใจพฤติกรรมการเสพสื่อของผู้เรียนในยุคดิจิทัล โดยอาจทำการศึกษาและสำรวจความคิดเห็นหลังจากเผยแพร่สื่อรายการเพื่อนำข้อมูลการปรับปรุงต่อยอด ซึ่งการทำการศึกษาและสำรวจผลป้อนกลับของสื่อรายการพอดคาสต์สามารถทำได้หลายวิธี โดยอาลีปริยากร์ และกุลทิพย์ ศาสตรระรุจี (2561) ได้ระบุว่า การสำรวจความนิยมรายการ คือการดูแลตอบรับจากผู้ฟังรายการ (Feedback) ที่พูดถึงรายการ อาจใช้วิธีตรวจสอบจากผู้ที่มาแสดงความคิดเห็นในสื่อสังคมออนไลน์ของรายการ จำนวนผู้ที่แชร์โพสต์ของรายการ โดยวิธีที่นิยมใช้อย่างมากในกลุ่มผู้จัดรายการพอดคาสต์ในประเทศไทย คือการใช้แฮชแทก (Hashtags) สำหรับรายการที่ใช้สื่อสังคมออนไลน์เพื่อแบ่งหมวดหมู่ของผู้ที่กล่าวถึงรายการได้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ ดวิษ ประภายนต์ (2563) ที่ได้ระบุถึง การประเมินผลหรือวัดผลรายการพอดคาสต์สามารถแบ่งการประเมินผลได้ ออกเป็น 2 แบบ ได้แก่ 1) ยอดดาวน์โหลดหรือยอดผู้ติดตาม (Download & Listener) โดยหากมียอดผู้ติดตามจำนวนมาก อาจหมายถึงรายการพอดคาสต์ได้รับความนิยมสูง ในทางกลับกันหากมียอดผู้ติดตามจำนวนน้อย อาจหมายถึงรายการพอดคาสต์ยังไม่เป็นที่นิยม 2) ยอดการมีส่วนร่วม (Social Media Engagement) สามารถวัดการมีส่วนร่วมของผู้ที่มาฟังหรือผู้ที่ติดตาม เช่น การกดไลค์ (Like), การให้ความคิดเห็น (Comment), การแบ่งปัน (Share) หรือยอดการคลิกที่ปุ่มฟัง (Listen) เพื่อไปฟังรายการในช่องพอดคาสต์ นอกจากนี้ยังมีเครื่องมือที่สามารถวัดความรู้สึกหรือทัศนคติของผู้ฟังที่มีต่อรายการพอดคาสต์หรือที่เรียกว่า Social Listening Tool ทั้งนี้ปัจจัยในการเลือกรับฟังรายการพอดคาสต์ของกลุ่มผู้ฟัง คือ คุณค่าในการฟังที่สอดคล้องกับความชอบของแต่ละบุคคล เนื้อหาที่เข้าใจได้ง่ายและไม่ซับซ้อน กระชับได้ใจความ มีความแปลกใหม่ที่ไม่สามารถรับฟังได้จากแหล่งอื่น รวมไปถึงความน่าเชื่อถือของรายการหรือชื่อเสียงของผู้จัดรายการก็มีส่วนสำคัญในการสร้างคุณค่าทางการรับฟังให้กับกลุ่มผู้ฟัง (ดวิษ ประภายนต์ และปฐมมา สตะเวทิน; 2564) และสิ่งที่รายการพอดคาสต์เพื่อการเรียนรู้ควรพัฒนาอย่างต่อเนื่อง คือการสร้างเนื้อหารายการที่มีความน่าสนใจ น่าติดตาม และมีลักษณะเฉพาะตัว (กตัญ มหาชนะวงศ์ สุวรรณแพทย์และ พิสิษฐ์ สุวรรณแพทย์; 2564) ซึ่งประเด็นต่าง ๆ เหล่านี้จะเป็นการแสดงถึงคุณภาพและประสิทธิภาพของการผลิตและพัฒนารายการพอดคาสต์เพื่อการเรียนรู้

ข้อเสนอแนะ

จากการสรุปผลการวิจัย และการอภิปรายผลการวิจัยข้างต้น ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะสำหรับการนำไปใช้ และข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้สอนและหน่วยงานหรือสถาบันที่จะผลิตและพัฒนา รายการพอดคาสต์เพื่อการเรียนรู้ควรมีการสร้างความรู้เข้าใจพื้นฐานร่วมกันโดยการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับสื่อการเรียนรู้ในยุคดิจิทัลเพื่อปรับกรอบแนวคิดให้รองรับการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีดิจิทัลที่เกิดขึ้นอย่างเป็นพลวัต และควรมีการอบรมฝึกฝนเทคนิคการออกแบบและการถ่ายทอดสาร (Message Design) เพื่อการเรียนรู้สำหรับผู้สอนเพื่อให้สามารถนำความรู้และทักษะไปผลิตสื่อรายการพอดคาสต์อย่างง่ายได้ด้วยตัวเอง ทั้งนี้ผู้สอน ผู้ผลิตและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในกระบวนการผลิตสื่อการเรียนรู้ควรมีการเปิดรับเทคนิคและกลยุทธ์การถ่ายทอดสารจากแหล่งอื่น อาทิ การฟังรายการพอดคาสต์อื่น ๆ เพื่อนำมาปรับปรุงและต่อยอดเทคนิคการสร้างสื่อการเรียนการสอนในการผลิตและพัฒนา รายการพอดคาสต์เพื่อการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับบริบทการศึกษาทางไกลในระดับอุดมศึกษา

1.2 ข้อเสนอแนะในระดับสถาบันเกี่ยวกับการนำรูปแบบไปใช้ เนื่องจากยังมีองค์กรและหน่วยงานทางการศึกษาที่ทำรายการพอดคาสต์เพื่อการเรียนรู้ไม่มากเท่าที่ควร ดังนั้นหากมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช จะเริ่มต้นทำรายการเพื่อการเรียนรู้และเพื่อการบริหารวิชาการแก่สังคมสามารถเริ่มทำได้โดยไม่ติดขัดหรือมีข้อจำกัดใด เนื่องจากการสำรวจความพร้อมด้านอุปกรณ์และเครื่องมือทางการผลิต และความต้องการของนักศึกษาแสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่าสามารถดำเนินการได้โดยทันที ไม่จำเป็นต้องรอในส่วนต่าง ๆ และควรทำอย่างต่อเนื่องเพื่อสร้างการติดตามสื่อและเกิดความยั่งยืนของสื่อรายการพอดคาสต์ที่เกิดขึ้นแก่ผู้เรียนและสังคม

1.3 ข้อเสนอแนะในระดับสถาบันหรือหน่วยงานเพื่อการส่งเสริมการผลิตและพัฒนา ควรมีนโยบายที่ชัดเจนในการสนับสนุนทั้งในเรื่องอุปกรณ์ เครื่องมือ และเทคโนโลยี เนื่องจากสื่อพอดคาสต์ผู้สอนสามารถผลิตได้ด้วยตนเองหากมีความรู้และทักษะเบื้องต้น ทั้งนี้สถาบันหรือหน่วยงานควรมีการสนับสนุนด้านอุปกรณ์และเครื่องมือ หรืออุปกรณ์ชุด Kits สำหรับการผลิตสื่ออย่างง่ายได้ด้วยตัวเองที่สามารถให้คณาจารย์นำกลับไปผลิตเองได้ที่บ้าน หรือสถานที่ที่ต้องการ โดยไม่จำเป็นต้องมาในสตูดิโอขนาดใหญ่ที่ต้องอาศัยช่างเทคนิคหลายคน

1.4 ข้อเสนอแนะในระดับสถาบันหรือหน่วยงานเพื่อการส่งเสริมภาพลักษณ์ของหน่วยงานหรือมหาวิทยาลัย โดยใช้รายการพอดคาสต์เป็นกลยุทธ์หนึ่งในการประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ความรู้ในฐานะเป็นมหาวิทยาลัยทางไกลเพื่อสังคม ถือเป็นกลยุทธ์แบบหนึ่งในการสร้าง

แบรนด์ (Branding) โดยสามารถนำรายการพอดคาสต์เผยแพร่ให้ความรู้แก่สังคมในรูปแบบการบริการวิชาการแก่สังคม สร้างภาพลักษณ์ที่ดีต่อสังคม

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยในครั้งต่อไป

2.1 จากข้อมูลองค์ประกอบด้านรูปแบบรายการพอดคาสต์เพื่อการเรียนรู้ในเรื่องขั้นตอนและวิธีการใช้รายการพอดคาสต์เพื่อการเรียนรู้สำหรับการศึกษาทางไกล คณะจารย์ได้ให้ความเห็นว่าหากมีการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพเพิ่มเติมในด้านการนำผลผลิตจากกระบวนการผลิตสื่อรายการพอดคาสต์ตามรูปแบบฯ ไปใช้ควบคู่กิจกรรมการเรียนการสอนและประเมินผลการเรียนรู้จากสื่อรายการพอดคาสต์ โดยทำการศึกษาวิธีการเรียนรู้ด้วยรูปแบบกิจกรรมการเรียนการสอนจากสื่อรายการพอดคาสต์ จะทำให้ทราบถึงประสิทธิภาพและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ในบริบทการศึกษาทางไกล

2.2 จากคุณลักษณะของสื่อรายการพอดคาสต์ซึ่งถือเป็นสื่อที่ถ่ายทอดในรูปแบบการสื่อสารทางเดียว หากมีการศึกษาเชิงคุณภาพเพิ่มขึ้นโดยทำการศึกษาร่องรอยจากการสื่อสารสองทาง ร่วมกับการมีกิจกรรมการสื่อสารแบบมีปฏิสัมพันธ์จากสื่อพอดคาสต์ระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียน และผู้สอนกับผู้เรียนมาพิจารณาควบคู่กับการสร้างบรรยากาศทางการเรียนรู้ บูรณาการสื่อหลากหลายรูปแบบ ทั้งสื่อภาพ สื่อเสียงพอดคาสต์ สื่อวิดีโอ จะเป็นการศึกษาการพัฒนาสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ออนไลน์ให้เหมาะกับการนำไปใช้ในบริบทการเรียนการสอนทางไกลอย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น